

Svar på fullmäktigemotion 7/2022: Istandsättning av Kyrksläotts sjöar samt kustvatten och strömmande vatten

Byggnads- och miljönämnden 26.09.2023 § 121
472/10.03.01.03/2022

Beredare	Miljöchef Anu Hynninen, miljöinspektör Elina Röman, fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi, tfn 09 29671 (växel)
Beslutsförslag	Miljöchef Anu Hynninen Byggnads- och miljönämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen och vidare kommunfullmäktige följande svar på fullmäktigemotionen 7/2022: Istandsättning av Kyrksläotts sjöar samt kustvatten och strömmande vatten. – Ett resultatrikt vattenvårdsarbete förutsätter omfattande planering, granskning som utgår ifrån avrinningsområdena och fleråriga åtgärder. I Kyrksläotts kommun har man i nuläget inte reserverat extra resurser för koordinering av vattenvårdsarbete som täcker hela kommunen, rapportering, kommunikation och rådgivning om ansökan om finansiering eller projekt, och å andra sidan har den här typen av arbete inte bestämts som en lagstadgad uppgift för kommunen. Kommunen eller någon av dess enskilda arbetstagare saknar den expertis som behövs för koordinering av högklassiga och kostnadseffektiva vattenvårdsprojekt (hyrdologi, fiskbestånd, vattennatur, geoinformation, upphandlingar, kompetens i jordbyggnad och teknisk kompetens, ansökan om finansiering, rapportering). Den nuvarande verksamhetsmodellen som i huvudsak baserar sig på fleråriga projekt över kommungränserna har konstaterats vara bra och kostnadseffektiv, och det finns ingen orsak att ändra den. – För att möjliggöra långsiktigt vattenvårdsarbete förbinder sig kommunen till istandsättning av sjöarna och strömvattnen i Veikkola genom att reservera de anslag som behövs (50 000 €/år) för åren 2024–2028. Utan långsiktig förbindelse kan man inte genomföra istandsättning av vattendrag på bästa möjliga sätt. – Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) ombes att i fortsättningen ge en koncis årsrapport som innehåller uppgifter om de åtgärder som vidtagits i olika vattenvårdsprojekt i kommunens område. – Kommunen uppmanar lokala aktörer att aktivt söka miljövårdsbidrag särskilt för vattenvårdsarbetet.
Behandling	Föredraganden bifogade vid sammanträdet fullmäktigemotionen för istandsättning av Kyrksläotts sjöar samt kustvatten och strömmande vatten som bilaga till paragrafen.
Beslut	Byggnads- och miljönämnden beslutade enligt beslutsförslaget.
Redogörelse	Lagstiftningsbakgrund Lagen om kommunernas miljöförvaltning (64/1986) förpliktar kommunen till att på sitt område övervaka och främja miljövärden så att man genom att skydda, vårda och utveckla naturen och den övriga miljön för kommuninvånarna tryggar en sund, trivsamt och stimulerande samt naturekonomiskt hållbar livsmiljö (LKMF 3 §). Kommunen ska för sin del bidra till planeringen och utvecklandet av miljövärden, ge handledning, rådgivning, utlåtanden, ge akt på miljösituationen och bidra till skötseln av

information, upplysning och utbildning i frågor som gäller miljövården (LKMF 6 §).

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) förpliktar den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen att inom sitt vattenförvaltningsområde karakterisera vattnen, utreda den mänskliga verksamhetens inverkan på vattnen, ordna övervakningen av vattnen och bereda förvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet. Den regionala vattenförvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet ses över vart sjätte år (19 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen). Vattenvårdens allmänna mål är att åars, sjöars, kustvattnens och grundvattnens status är god och att hindra att vattnens status försämras (1 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen).

Statsrådet godkände 16.12.2021 vattenförvaltningsplanerna och havsförvaltningsplanen för åren 2022–2027. I vattenförvaltningsplanerna och åtgärdsprogrammen som kompletterar dem presenteras information om vattnens status och faktorer som påverkar dem samt behövliga åtgärder genom vilka man har för avsikt att uppnå och upprätthålla vattnens goda status. Åtgärdsprogrammen konkretiserar fullföljandet av planerna också på lokal nivå. Ansvariga instanser för fullföljandet av åtgärderna är ministerierna, NTM-centralerna, kommunerna, kommunernas vattenverk, företag, invånare och andra lokala aktörer. För att vattenvårdsmålen ska uppnås ska alla aktörer satsa på vattenvårdsarbetet.

Kyrksläotts kommuns vattenvårdsarbete

Åtgärdsprogrammet för Nylands vattenvård genomförs av enheten och i samarbetsprojekt över kommungränserna. Målen i Nylands åtgärdsprogram för vattenvård har beaktats i anslagen som reserverats för sakkunnigtjänster och i grunderna för fördelning av miljövårdens bidrag.

Kyrksläotts kommun understöder lokala aktörers vattenvårdsarbete genom att årligen bevilja registrerade, allmännyttiga föreningar som inte eftersträvar vinst 30 000 € i miljövårdsbidrag.

Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) har tillsammans med kommunmedlemmarna gjort upp långsiktiga planer och vattendragsvisioner för specifika vattenområden för att påbörja istandsättningen av vattendragen. Tillsammans med kommunerna har man också bildat en strategisk avsikt att förbättra tillståndet i Östersjöns kustvatten. Kyrksläotts kommun har förbundit sig i två olika visioner: Västra Nylands kustvattenvision 2050 (2022–2028) och En livskraftig och hinderfri Sjundeå å 2030 (2019–2024).

Man har som en del av Västra Nylands kustvattenvision i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 28.2.2022 § 16 förbundit sig till långsiktig istandsättning av Estbyåns vattendrag. Årligen anvisas ett anslag om 30 000 euro för istandsättning. Specifierade åtgärdsplaner uppgörs för Estbyåns avrinningsområde. På basis av dem kan kommunen och andra aktörer vidta åtgärder i olika delar av vattendraget. År 2023 har man inlett uppgörandet av den specificerade istandsättningsplanen för Jolkbyån genom att inventera eventuella vattenhushållningsobjekt med hjälp av granskningar av geoinformation och terrängkartläggningar. Under projektet har man bland annat följt upp kvaliteten av strömvattnen och havsvattnet, kartlagt fiskbeståndet i Tavastfjärden och gjort upp en istandsättningsplan för Tavastfjärden.

Kommunen har förbundet sig till visionen En livskraftig och hinderfri Sjundeå å 2030 genom att ingå ett sexårigt samarbetsavtal med kommunerna kring Sjundeå ås vattendragsområde och LUVY. I projektet har man bl.a. gjort upp iståndsättningsplaner för Heparis och Petäjärvi, genomfört iståndsättningar (bl.a. Heparis våtmark, intensivt fiske), hållit möten för allmänheten, gett häststallsrådgivning, undersökt fiskbestånden i området och följt upp vattenkvaliteten och effektiviteten av åtgärderna. I åtgärderna år 2023 ingår bl.a. intensivt fiske, ett åkerrensmöte och uppföljning av vattenkvaliteten. Dessutom bereds iståndsättningsplanen för Stora Lonoks, Heparis bottendammsprojekt och våtmarksplanen för Alhonsuo.

Ett anslag om 30 000 euro har årligen reserverats för iståndsättning av sjöarna i Veikkola. På grund av avloppsläckaget år 2022 anvisade Kyrksläotts vatten dessutom ett bidrag av engångskaraktär om 30 000 euro för projektet. Något långvarigt avtal om fortsättning på iståndsättningsarbetet har inte ingåtts. Iståndsättningsplaner som styr planeringen av åtgärderna har gjorts upp för sjöarna i Veikkola. På området har man gjort bl.a. undersökningar av dagvattnet, fiskbeståndet och vattenkvaliteten i sjöarna, iståndsättningar av Lamminoja, utrett förhållandet mellan intern och extern belastning, berett en dagvattenutredning och byggande av en dagvattenvåtmark, genomfört intensivt fiske, gett lantgårdar råd, ordnat avloppsvattenrådgivning och hållit möten för allmänheten.

Kommunen deltar i glesbygdsavloppsvattenprojektet som finansieras av kommunerna i Västra Nyland och LUVY och till vilket ett anslag om 20 000 euro anvisas årligen. I projektet ger man invånarna per telefon, per e-post och på fastighetsbesök råd i frågor som gäller behandling av avloppsvatten. Åren 2014–2022 har man i kommunen erbjudit sammanlagt 1 516 fastigheter fastighetsspecifik rådgivning.

I kommunen finns det också andra projektaktörer. I projektet Rankku, som organiseras av WWF, planeras för närvarande en fåra i två plan och en våtmark vid Hemträsket. Vattenvårdslösningarna för Tollsträskets område är under planering.

Kustvattnens iståndsättningsnätverk, som koordineras av NTM-centralen, är ett nätverk som består av aktörer i Egentliga Finland, Nyland och Satakunta och som syftar till att främja förbättring av tillståndet i kustvattnen. I nätverket delar man erfarenheter av god praxis och erbjuder områdets aktörer expertstöd och ömsesidigt stöd. I projektet har man utarbetat en iståndsättningsplan för bl.a. Harasatsviken och Bockfjärden.

Miljöchefen deltar i de visioner som koordineras av LUVY, vattendragsprojektet för Veikkola samt andra vattenvårdsprojekt i kommunen, så som styrgrupperna för Kustvattnens iståndsättningsnätverk, Västra Nylands glesbygdsvattenprojekt och projektet för iståndsättning av livsmiljön på Västra Nylands kust (RANKKU).

Kommunen har låtit göra flera utredningar och iståndsättningsplaner som stöder vattenvård, så som Kyrksläotts småvattenutredning (2016 och 2018), elprovfiske i Mankåns och Estbyåns vattendrag (2019), utredningen om diffus belastning av Låjärv och iståndsättningsplanen för Låjärv (2020), utredningen om Djupströms grundtillstånd (2012), iståndsättningsplanen för Djupström (2018), vårdfiske i Djupström (2019) och planen för iståndsättning av Lappböleträsket med tillhörande utredningar (2023–2024). Vattenkvaliteten i sjöarna och havsområdet kontrolleras varannat

år av kommunen. År 2023 genomförs provfiskena i Låjärv, och istandsättningen av sjön inleds med Esbo år 2024. Kommunen förbrukar dessutom en betydande mängd resurser (arbetstid) för övervakningsuppgifter enligt lagen om vattentjänster (t.ex. ansökningar om befrielse, handledning, rådgivning) och avloppshantering på glesbygden, vilket för sin del påverkar tillståndet i kommunens vattendrag.

I kommunens område finns också flera andra aktörer som gör vattenvårdsarbete som frivilligarbete eller med bidrag från staten eller kommunen. Några av dessa aktörer är bl.a. Vårdförening för strömvatten rf (Virho), Pro Estbyån, Pro Morsfjärden, Sjökulla fiskelag, Haapajärven osakaskunta, Kylmälän kalastuskunta, Luoman kyläyhdistys, Tampajan-Särkijärven vesiensuojeluyhdistys och Lappböle fiskelag.

Vattenvårdsåtgärder som ska vidtas i Kyrksläotts kommuns område år 2023 är bland annat: havsuppföljningen av ytvatten (kommunen), kustuppföljningen av vattenkvaliteten (NTM), bottendjursundersökningar i Meiko (NTM), vattendragsprojektet i Veikkola (uppföljning av vattenkvaliteten i Perälänjärvi, Lamminjärvi och Kaljärvi, intensivt fiske i Kaljärvi, dagvattenåtgärder i Veikkola, LUVY), projektet Sjundeå å (Hepari, Petäjärvi och våtmarksuppföljningen i Hepari, intensivt fiske och förberedelse av bottendamm i Hepari, plan för istandsättning av Stora Lonoks, LUVY), syrsättning och slätter av vattenväxter i Hepari (Kylmälä och Sjökulla samfälligheter), anläggningarnas obligatoriska kontroller (tillståndspliktiga anläggningar), provfiskena i Låjärv (kommunen), restaurering av rinnande vatten (Virho) och slätter av vattenväxter (Pro Estbyån ry) i Kvarnbyån och Jolkbyån, slätter av vattenväxter i Blindsundet och Medvastsundet (Kirkkonummen Kala- ja Metsämiehet ry och Pro Morsfjärden ry), istandsättningsplan för Lappböleträsket med tillhörande utredningar och kontroller (kommunen) och slätter av vattenväxter i Lappböleträsket (Lappböle Fiskelag), planering av våtmarker och fåror i två plan vid Jolkbyån (LUVY och WWF), avloppsrådgivning på glesbygden i Ingels och Humaljärvi (LUVY, kommunen) och uppgifter enligt lagen om vattentjänster (kommunen). Dessutom håller man samarbetsmöten mellan de olika aktörerna och grannkommunerna, skriver rapporter och ordnar möten för allmänheten.

Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) koordinerar numera majoriteten av projekten i kommunens område. LUVY:s organisation erbjuder expertis i olika delområden inom vattenvård för vattendragsprojekt (hydrologi, fiskbestånd, vattennatur, geoinformation, upphandlingar, kompetens i jordbyggnad och teknisk kompetens, ansökan om finansiering, rapportering), och dessutom har föreningen en långvarig erfarenhet av ansökan om utomstående finansiering från olika finansieringskällor samt projektrapportering. Utomstående finansiering söks i allmänhet för projekt över kommungränserna, eftersom det anses vara kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Kyrksläotts kommun ska i all sin verksamhet följa upphandlingslagen (lagen om offentlig upphandling och koncession, 1397/2016), och den kan inte ingå ramavtal med LUVY utan konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen. Till följd av konkurrensutsättning av ett ramavtal skulle kommunen vara tvungen att förbinda sig till den vinnande aktören som inte nödvändigtvis är LUVY. Man skulle förlora verksamhetsmodellen för mellankommunala och långsiktiga visioner som koordineras av LUVY och som konstaterats vara bra.

